

Joanna POPEK

„Tradycyjny” model kształcenia dziewcząt w liberalnym społeczeństwie. Niepokalański system pedagogiczny

Wprowadzenie

Współcześnie rodzice coraz częściej stają przed dylematem wyboru szkoły dla swoich dzieci. Trafność tego wyboru jest o tyle istotna, że nie tylko rzutuje na okres kilku lat nauki oraz przebywania w danej placówce i określonym środowisku, lecz także ma duży wpływ na przyszłość jednostki i jej funkcjonowanie w dorosłym życiu. Dlatego na wybór ten, oprócz wysokiego poziomu kształcenia, często mają wpływ inne czynniki, takie jak organizacja procesu dydaktycznego, wdrożony system wychowawczy czy ogólnie pojęta atmosfera i tradycje szkoły; krótko mówiąc, wszystko to, co z jednej strony umożliwia całościowy rozwój człowieka, z drugiej zaś warunkuje najlepsze przygotowanie do dorosłego życia zarówno rodzinnego, zawodowego, jak i społecznego. Oznacza to, że coraz częściej zwraca się uwagę nie tylko na nauczanie, lecz także na wychowanie.

W dobie przemian społeczno-kulturowych kluczowy wydaje się problem przyjętego przez placówki oświatowe systemu edukacji i wychowania. O ile w zakresie treści kształcenia poszczególne szkoły zasadniczo się nie różnią, a ewentualne rozbieżności wynikają albo z profilu szkoły, albo z rozszerzeń materiału w ramach konkretnych przedmiotów i są ściśle określone różnego rodzaju przepisami prawa (podstawy programowe, zatwierdzone programy autorskie, wytyczne MEN), o tyle przyjęty system wychowawczy stanowi już o charakterze szkoły, a czasem nawet staje się jej wizytówką. W tym zakresie

napotykały jednak spore trudności, gdyż generalnie działania placówek oświatowych skupiają się na przekazywaniu wiedzy i na rozwoju intelektualnym uczniów, marginalizując kwestie wychowawcze i ich systemowe rozwiązania. Wydaje się, że wyróżniającymi się w tej materii szkołami są placówki katolickie, a w szczególności szkoły zakonne z ugruntowanymi tradycjami, a wśród nich zwłaszcza te ukierunkowane na kształcenie wyłącznie dziewcząt (szkoły prowadzone przez np. niepokalanki, urszulanki, nazaretanki) bądź chłopców (cystersi, franciszkanie). Choć istniały one już w czasach PRL, to jednak obecnie cieszą się dużo większym zainteresowaniem. Co zatem sprawia, że szkoły te zyskują tak dużą popularność? Wydawać by się bowiem mogło, że liberalne społeczeństwo gustować winno raczej w swobodnych formach wychowania, które stawiają na rozwój indywidualizmu wyrażania siebie, niż w szkołach o charakterze religijnym z jasno określonymi zasadami i normami postępowania oraz z góry narzuconymi rygorami.

Niepokałański program kształcenia i wychowania dziewcząt

Jeden ze znanych amerykańskich poetów, Walt Whitman, rozważając zagadnienie demokracji, stwierdził:

To, co Chrystus objawił Ludzkości w sferze moralno-duchowej, a mianowicie, szacunek dla absolutnej Duszy, danej każdej indywidualnej osobie, jest czymś [...], co stawia wszystkie istoty ludzkie na jednym poziomie, niezależnie od różnic intelektualnych, stanowych bądź jakiegokolwiek znamienitości czy skromności pochodzenia – tak w podobny sposób, dzięki zasadzie Demokracji jest wywyższony w innym wymiarze każdy człowiek, Naród jako powszechne zespolenie żywych podmiotów obdarzonych własną identycznością, zapewniając każdemu osobne i pełne prawo do wolności, cywilnej zapobiegliwości i szczęścia, oraz dając wspaniałą szansę rozwoju i poparcia w prawie obywatelskim [...]¹.

Za podstawową zasadę demokracji uznał więc wolność wyboru. Kobieta winna mieć zatem wybór sposobu realizacji samej siebie. Tymczasem obecnie trudno oprzeć się wrażeniu, że na kobietę wywiera się presję i wmawia jej, że kariera zawodowa jest jedynym i największym szczęściem. Nie pozostawia się jej zatem wyboru w tej materii. Wiele jednak kobiet, prócz kariery zawodowej, swoje szczęście upatruje w macierzyństwie i udanym życiu rodzinnym (choć być może głośno o tym nie mówią). Potrzebę realizacji tego aspektu kobiecości dostrzegają żeńskie szkoły zakonne. Dlatego oferują praktyczną realizację takiego procesu dydaktyczno-wychowawczego, w toku którego dziewczęta

¹ W. Whitman, *Demokracja i personalizm*, przeł. B. Gacka, Lublin 1994, s. 23–24.

przygotowywane są nie tylko do odnoszenia sukcesów na polu zawodowym, lecz także do wykonywania zadań związanych z pełnieniem roli żony (funkcja społeczna) i matki (funkcja biologiczna), które to zadania są naturalnymi predyspozycjami i potrzebami kobiety.

Jednym ze zgromadzeń zakonnych, którego charyzmat obejmuje realizację zadań edukacyjno-wychowawczych, jest Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP. Założone zostało przez Marcelinę Darowską, która w obliczu dramatycznej sytuacji społeczeństwa polskiego po powstaniu styczniowym dostrzegła rosnącą rolę kobiety w społeczeństwie. Zachodzące wówczas zmiany spowodowały, że na polskich kobietach spoczęło wiele obowiązków – takich jak ekonomiczne zabezpieczenie rodziny oraz zapewnienie bytu i wykształcenie młodego pokolenia – do pełnienia których nie były przygotowane. Dlatego głównym zadaniem, jakie Darowska wyznaczyła Zgromadzeniu, było kształcenie i wychowanie młodych kobiet do roli „żon, matek i obywaterek”². W tym celu wypracowała nowatorską metodę nauczania i wychowania oraz opracowała koncepcję niepokalańskiego systemu pedagogicznego, którego podstawowe założenia obowiązują po dziś dzień we wszystkich placówkach prowadzonych przez Zgromadzenie. Sformułowane w 1872 roku cztery zasady pedagogiczne stanowią filar całego systemu dydaktyczno-wychowawczego niepokalanek. Pierwsza z nich („Bóg wszystkim, przez wszystko do Boga”) wyraźnie określa, że w niepokalańskich placówkach realizowane jest wychowanie religijne oparte na chrześcijańskim systemie wartości. Druga („Bóg stworzył nas Polakami”) dotyczy obowiązków wobec ojczyzny wynikających z przynależności narodowej. Podkreśla konieczność „wpajania wychowankom poczucia tożsamości narodowej i uczenia patriotyzmu rozumianego jako identyfikowanie się z chrześcijańskimi i humanistycznymi korzeniami narodu i jego najszlachetniejszymi tradycjami”³. Zgodnie z zasadą trzecią („Wierność obowiązkom stanu i miejsca swego”) istotnym elementem w procesie nauczania i wychowania jest kształtowanie postaw rzetelności oraz uczciwości w wykonywaniu swoich obowiązków i powinności. Zobowiązuje też ona do życia w prawdzie i dążenia do jej odkrywania. Ostatnia z zasad sformułowanych przez Darowską („Nauczyć dzieci myśleć i zdawać sobie sprawę z tego, co czynią, myślą i mówią, aby nic bez gruntu i nic bez celu – nic w sprzeczności z sobą nie było”) odnosi się do rozwoju intelektualnego uczennic i procesu zdobywania wiedzy. Chodzi tu

² Marcelina Darowska, *Niepokałański charyzmat wychowania*, red. M. Chmielewski, Lublin 1996, s. 7–8; E. Jabłońska-Deptuła, *Historyczno-społeczny kontekst życia i działalności Marceliny Darowskiej*, [w:] *Marcelina Darowska...*, s. 23–27.

³ S. Grażyna od Wszechpośrednictwa NMP, *Wychowanie to dzieło miłości. System pedagogiczny bł. Marceliny Darowskiej*, Szymanów 1997, s. 15. Zob. też: E. Jabłońska-Deptuła, op. cit., s. 34.

przede wszystkim o wszechstronne kształcenie umysłu oraz rozwijanie umiejętności twórczego i krytycznego myślenia, a także budzenie zainteresowań⁴.

Charakterystyczną cechą niepokalańskiego systemu pedagogicznego jest prymat wychowania nad nauczaniem⁵. Pojmowane jest ono jako proces rozwoju i kształtowania postaw, w którym wychowawca jedynie towarzyszy uczniowi i ukierunkowuje ku samowychowaniu⁶. Ważną rolę odgrywa tu aktywność wychowanka i jego współpraca z nauczycielem. Przyjęty i realizowany w szkołach zakonnych system wychowania oparty jest na chrześcijańskim personalizmie⁷, w którym człowiek postrzegany jest jako osoba, a proces wychowawczy „jest właściwym ustawieniem wychowanka ku zadaniom, jakie go czekają w przyszłości”⁸ oraz „stanowi pomoc w odkryciu i wypełnieniu jego życiowego powołania”⁹. Jasne i precyzyjne określenie „osobotwórczych” celów wychowawczych sprzyja rozwojowi ucznia, a także pomaga w kształtowaniu jego charakteru i poczucia odpowiedzialności. W procesie wychowania uwzględnione więc zostają indywidualne cechy osobowości poszczególnych dziewcząt, stosownie do zalecenia Darowskiej: „Jedna potrzebuje wielkiej łagodności, drugą słodycz irytuje; jedną trzeba zachęcać, a z drugą pożartować [...] do każdej dobierać środki najodpowiedniejsze jej istocie, jej potrzebom”¹⁰.

Głównym zadaniem, jakie Marcelina Darowska stawiała swojej pedagogice, było wychowanie kobiety rozumnej, mądrej i mężnej, zdolnej do wydawania przemyślanych sądów, wartościowania oraz świadomego kształtowania swojej drogi życiowej i swojego środowiska¹¹. Realizacja tego celu implikuje konieczność utrzymywania wysokiego poziomu nauczania. Edukacja oparta jest tu na twórczej współpracy ucznia i nauczyciela, u podstaw której leży dążenie do

⁴ M. Darowska, *O stosunku z dziećmi, które wychowujemy*, Kartki, cz. I, rozdz. XII, 1872, [w:] S. Grażyna od Wszechpośrednictwa NMP, op. cit., s. 63–65; M. Sielicka, M. Małolepsza, *50 lat Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego Sióstr Niepokalanek im. Marceliny Darowskiej*, Wałbrzych 1996, s. 8–9.

⁵ Por. S. Grażyna od Wszechpośrednictwa NMP, op. cit., s. 22.

⁶ J. Rokoszny, *System wychowawczy Marceliny Darowskiej*, Radom 1928, s. 26–51.

⁷ Por. E. Jabłońska-Deptuła, op. cit., s. 32. Szerzej na temat wychowania opartego na personalizmie zob. W. Chudy, *Istota pedagogiki personalistycznej*, „Ethos” 2006, nr 3(75), s. 52–74; K. Olbrycht, *Istota wychowania personalistycznego*, <http://www.fidesetratio.org.pl/files/plikipdf/olbrycht2.pdf> (17.09.2010).

⁸ M. Korgul, *Wychowanie w duchu wartości*, „Świdnickie Studia Teologiczne” 2005, 2/II, s. 155.

⁹ Ibidem.

¹⁰ <http://www.niepokalanki.pl/index.php?op=teksty&pop=mm/003> (24.02.2010).

¹¹ S. Grażyna od Wszechpośrednictwa NMP, op. cit., s. 15; A. Panasiuk, *Promocja kobiety istotą charyzmatu wychowawczego Marceliny Darowskiej i jej zgromadzenia*, [w:] *Marcelina Darowska...*, s. 76.

wypracowania osobistej motywacji wychowanka. Cechuje ją duży stopień indywidualizacji procesu dydaktycznego i dostosowania go do osobistych uzdolnień intelektualnych, zainteresowań i pasji uczennic. Kwintesencją niepokalańskiego programu nauczania jest bowiem wszechstronne i gruntowne wykształcenie dziewcząt¹². Dlatego w gimnazjach i liceach prowadzonych przez Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek treści programowe poszerzone są m.in. o intensywną naukę języków obcych, działalność w kołach zainteresowań czy zagadnienia z zakresu ekonomii, prawa handlowego i small businessu¹³.

Obok intensywnego kształcenia intelektualnego dziewczęta mają też możliwość praktycznego przygotowania się do pełnienia obowiązków związanych z prowadzeniem domu w dorosłym życiu. Uczą się m.in. gotowania, szycia oraz robót ręcznych – umiejętności przydatnych w codziennym życiu rodzinnym. Z pewnością jest to element wyróżniający tego typu placówki spośród innych szkół. W tym zakresie niepokalański system kształcenia można by nazwać „tradycyjnym”. Jednakże metody oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych oraz personalistyczne odniesienie do uczniów świadczą o aktualności myśli pedagogicznej Marceliny Darowskiej w nowoczesnym świecie i sprawiają, że system nauczania niepokalanek zbiega się z najbardziej istotnymi tendencjami rozwoju współczesnej polskiej szkoły¹⁴.

Działalność edukacyjna niepokalanek w świetle przemian społeczno-kulturowych

Niewątpliwie system pedagogiczny wypracowany przez Darowską oraz udoskonalany, modernizowany i dostosowywany przez Zgromadzenie do zmieniających się warunków kulturowych i społecznych zachodzących w XX i XXI wieku był przedsięwzięciem nowatorskim. Stanowił swoistą promocję kobiety. Myśl założycielki Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek wyprzedziła w praktyce czasy zmieniającego się sposobu patrzenia na kobietę i pojmowania jej roli

¹² Zob. J. Rokoszny, op. cit., s. 24. Por. M. Darowska, *O naukach i wychowaniu w Zakładzie Zgromadzenia naszego*, [w:] J. Rokoszny, op. cit., s. 11–23. Zob. oferta edukacyjna placówek niepokalańskich (np. Nowy Sącz, Wałbrzych, Szymanów): <http://www.niepokalanki.pl/index.php?op=szkoly&t=tab1> (19.10.2010).

¹³ M. Sielicka, M. Małolepsza, op. cit., s. 148; M. Motyka, *Monografia Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego Sióstr Niepokalanek im. Marceliny Darowskiej w Wałbrzychu w latach 1946–1999*, maszynopis UWr, Wrocław 2000, s. 52.

¹⁴ A. Jarząbek, *Błogosławiona Marcelina Darowska*, [w:] *Wychowanie to dzieło miłości. 72. Ogólnopolska Pielgrzymka Nauczycieli i Wychowawców, Jasna Góra, 1–2 lipca 2009 r.*, red. E. Jankiewicz, Zielona Góra 2009, s. 36.

w społeczeństwie¹⁵. Ukazuje bowiem „rozwinęty, logiczny, konsekwentny, zwarty program stawania się kobietą [...] nie tylko świadomą swojej godności, ale przeżywającą swoją godność i poszerzającą ciągle jej przestrzeń”¹⁶. Ponadto doskonale łączy to, co nazywane jest zwykle „tradycyjnym” modelem kobiety, z nowoczesnym jej obrazem. W systemie tym odnaleźć można praktyczną realizację idei związanych z kwestią kobiet, ruchu na rzecz równouprawnienia w dziedzinie edukacji, praw obywatelskich i pracy zawodowej.

Urbanizacja i proces uprzemysłowienia z przełomu XIX i XX wieku oraz działania zaborców określających granice rozwoju polskiego społeczeństwa warunkowały włączenie się kobiet w formowanie nowego świata, również w zakresie pracy zarobkowej. Edukacja kobiet stała się wówczas podstawową potrzebą, ponieważ bez gruntownego wykształcenia nie miały one szans na pracę w sytuacji, gdy same musiały zarabiać na własne utrzymanie lub dorabiać do pensji mężów, jeśli ta była niewystarczająca. Pamiętać bowiem należy, że w zaborach pruskim i rosyjskim Polacy nie byli dopuszczani do wyższych stanowisk zawodowych¹⁷.

Ze względu na wzmożoną rusyfikację i pruską germanizację, przy względnej swobodzie w kultywowaniu tradycji narodowych, jaka występowała na obszarze Austro-Węgier, szkoły niepokalańskie początkowo powstawały jedynie na terenie Galicji (zakład naukowo-wychowawczy, czyli szkoła średnia dla dziewcząt pochodzenia ziemiańskiego, oraz szkółka dla dziewcząt z okolicznych wsi w Jazłowcu od 1863 roku i w Jarosławiu od 1875 roku, szkoła średnia z internatem „dla dzieci z rodzin zubożałych wskutek nieszczęść w kraju” oraz szkoła elementarna w Niżniowie od 1883 roku i w Nowym Sączu od 1897 roku)¹⁸. Jednakże uczęszczały do nich również dzieci z pozostałych zaborów. W Niżniowie kształcono dziewczęta na polskie nauczycielki-wychowawczynie, które po skończonej edukacji zdawały państwowe egzaminy we Lwowie i podejmowały pracę jako wykwalifikowane nauczycielki. Od 1907 roku siostry rozpoczęły pracę edukacyjną również na terenie zaboru rosyjskiego, gdzie organizowały kursy dokształcające dla dziewcząt w zakładzie naukowo-wychowawczym w Słonimie, a także otwały szkółkę dla dzieci chłopskich i szkołę średnią w Szymanowie (1908)¹⁹. Wszystkie te placówki przetrwały do wybuchu

¹⁵ J. Rokoszny, op. cit., s. 51.

¹⁶ A. Panasiuk, op. cit., s. 80–81.

¹⁷ N. Koestler, *Kobiety polskie między społeczeństwem tradycyjnym a nowoczesnym – spojrzenie z zewnątrz*, przeł. I. Koberdowa, [w:] *Kobieta i edukacja na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, red. A. Żarnowska, A. Szwarz, Warszawa 1995, s. 29–30.

¹⁸ E. Jabłońska-Deptuła, *Biogram Marceliny Darowskiej*, [w:] *Marcelina Darowska...*, s. 19.

¹⁹ Ibidem.

I wojny światowej, podczas której pełniły zwykle funkcję szpitali, a następnie wznowiły swoją działalność w okresie międzywojennym. W 1945 roku niepokalanki zlikwidowały małe placówki z okresu okupacji, utrzymując jednocześnie niektóre przedwojenne szkoły (np. w Szymanowie czy Nowym Sączu) i zakładając nowe na Ziemiach Zachodnich (np. w Wałbrzychu)²⁰. Należy podkreślić, że Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek było zgromadzeniem zakonnym przeznaczonym dla Polski. Wyraźnie zazaczył to papież Pius IX²¹. Dlatego placówki prowadzone przez siostry były szkołami polskimi, a realizowany w nich system edukacyjno-wychowawczy przesiąknięty był (i jest nadal) polskimi wartościami kulturowymi i patriotycznymi²².

W czasach powojennych ustrój polityczny Polski skutecznie bronił przed wpływami intensywnie postępujących przemian w państwach Europy Zachodniej, wprowadzając tzw. równość społeczną. Podporządkowanie życia społecznego ideologii marksistowskiej stało się wówczas podstawą kształtowania świadomości historycznej i kulturowej. Mimo wszechobecnej indoktrynacji dziewczęta w szkołach niepokalańskich tego okresu miały możliwość wychowywania się w poczuciu tożsamości narodowej i szacunku do historyczno-kulturowych tradycji naszego kraju. Pielęgnowane i przekazywane bowiem tam było dziedzictwo Polski oraz wzorce obyczajowe i religijne. Oczywiście przez cały okres PRL placówki realizowały odgórnie nakazane elementy wychowania socjalistycznego. Jednakże podczas gdy w szkołach państwowych dominowała indoktrynacja polityczna, siostry realizowały program naukowy pozbawiony ideologicznej podbudowy²³, oparty przede wszystkim na prawdzie.

Obecnie szkoły niepokalańskie można określić mianem szkół autorskich, w których prowadzona jest formacja duchowa, intelektualna i patriotyczna. Kolejne etapy reformowania oświaty podejmowane przez MEN od 1990 roku umożliwiły siostrom tworzenie programów klas autorskich, w oparciu o które ich placówki kształtują przede wszystkim osobowość i charakter dziewcząt przy jednoczesnym utrzymywaniu wysokiego poziomu nauczania. Sytuacja ta stwarza warunki do kształtowania żeńskich elit intelektualnych²⁴, o czym świadczy chociażby indywidualizacja procesu dydaktycznego oraz konsekwentnie realizowane cele wychowawcze²⁵.

²⁰ M. Motyka, op. cit., s. 10.

²¹ S. Grażyna od Wszechpośrednictwa NMP, op. cit., s. 8.

²² A. Jarząbek, op. cit., s. 36.

²³ Problematykę zaangażowania świata nauki w propagowanie ideologii marksistowskiej porusza np. J. Tischner, *Etyka solidarności oraz Homo Sovieticus*, Kraków 2005, s. 173–179.

²⁴ M. Sielicka, M. Małolepsza, op. cit., s. 147.

²⁵ S. Grażyna do Wszechpośrednictwa NMP, op. cit., s. 16.

Niepokałański system dydaktyczno-wychowawczy od początku stanowił swego rodzaju awangardę postępu i odpowiadał na specyficzne potrzeby narodu w walce o wolność, a obecnie uwzględnia przemiany społeczne współczesności, kształcąc młodzież do odpowiedzialnego podejmowania wyzwań dzisiejszego świata. Dlatego w szkołach średnich i gimnazjach prowadzonych przez Zgromadzenie realizowane są programy z rozszerzoną nauką języków obcych nowożytnych oraz łaciny. Szkoły zapewniają udział w konwersacjach z języka angielskiego prowadzonych przez wolontariuszy z Australii i Nowej Zelandii, z którymi nawiązały współpracę. W swojej ofercie proponują też działalność w różnych kołach zainteresowań prowadzonych w ramach zajęć pozalekcyjnych (np. teatralne, filmowe, poetyckie, PTTK) lub zaangażowanie się w pracę organizacji szkolnych, takich jak grupa charytatywna czy drużyna harcerska. Oferują też udział w licznych imprezach kulturalnych, wycieczkach oraz wakacyjnych obozach naukowych²⁶.

Różnorodne możliwości rozwoju, jakie proponują niepokalańskie placówki swoim uczennicom, niezmiennie podporządkowane są głównemu celowi, jakim jest wszechstronne wykształcenie intelektualne dziewcząt oraz przygotowanie do pełnienia funkcji społecznych poprzez realizację zadań kobiety jako żony i matki.

Zakończenie

Dziś lansuje się niejako jeden model kobiety – kobiety aktywnej zawodowo, i przeciwstawia się go modelowi tradycyjnemu, w którym widziana jest ona przede wszystkim w perspektywie macierzyństwa i rodziny. Wydaje się, że niepokalański system pedagogiczny stanowi pewnego rodzaju kompromis dla obu skrajnych stanowisk i godzi zawodowe ambicje kobiety z jej naturalnym powołaniem. Wskazuje w dużej mierze komplementarność podejmowanych przez współczesne kobiety działań. Z jednej strony dostrzega potrzebę i wpływ kobiety na kształtowanie środowiska społeczno-kulturowego, z drugiej zaś chroni ją przed utratą własnej naturalnej tożsamości. Ukazuje wartość kobiety zarówno w sferach intelektualnej oraz zawodowej, jak i rodzinnej. Rodzi się więc pytanie, czy kobiety w liberalnym społeczeństwie zbyt łatwo nie zrezygnowały z realizacji swoich naturalnych potrzeb? Czy społeczeństwo liberalne nie zgodziło się zbyt łatwo na marginalizowanie lub brak zrozumienia i dowartościowania tej sfery kobiecości związanej z rodziną i macierzyństwem?

²⁶ Por. oferta edukacyjna poszczególnych placówek niepokalańskich (np. w Nowym Sączu lub Wałbrzychu): <http://www.niepokalanki.pl/walbrzych/index.php?op=szkoly&t=tab1> (19.10.2010).

Przeformułowanie postrzegania kobiety rodzi konkretne konsekwencje społeczne, które uwidaczniają się dziś w sposobie funkcjonowania młodego pokolenia, zwłaszcza w relacjach w środowisku szkolnym. Agresja, przemoc i brak szacunku wobec człowieka jako osoby stają się często udziałem dzieci już w najmłodszych latach. Podjęcie na nowo antropologicznej dyskusji oraz refleksja nad współczesną koncepcją człowieka umożliwiają ponowne określenie wizji kobiety w dzisiejszym świecie w kontekście wciąż dokonujących się zmian społeczno-kulturowych, a w efekcie – próbę zastanowienia się nad kwestią szkoły i realizowanych przez nią zadań wychowawczych. Doświadczenie pokazuje, że dyskurs taki jest potrzebny nie tylko z punktu widzenia funkcjonowania podstawowej komórki społecznej, jaką jest rodzina, lecz także na płaszczyźnie rozwiązań systemowych w celu poprawnego działania państwa i społeczeństwa w różnych obszarach aktywności.

“TRADITIONAL” EDUCATION MODEL OF GIRLS IN LIBERAL SOCIETY.
PEDAGOGICAL SYSTEM OF SISTERS OF THE IMMACULATE CONCEPTION
OF THE BLESSED VIRGIN MARY “NIEPOKALANKI”

S u m m a r y

Fading the social and cultural changes, the key problem seems to be the education system, carried out by the educational establishments, and especially the assumptions of the educational process, which is obligatory in a given school. The subject of this article is the introduction of the main assumptions of “Niepokalanki’s” education and upbringing system of girls and educational activity of the Congregation of Sisters of the Immaculate Conception BVM, established by Marcelina Darowska in 1857 in historical and descriptive frame. To get familiar with this education and upbringing process, documents of the school in Wałbrzych were examined as well as source literature concerning “Niepokalanki’s” pedagogical system and personalism. In the light of the performed analysis, the education and upbringing program, worked out by “Niepokalanki”, appears as a system which in harmonious way connects the extreme positions in the issue of a role of women in the contemporary world; because it ensures a versatile intellectual education of girls and prepares them for performing the tasks of a woman as a wife and mother. So it constitutes a good compilation of a model of a woman in traditional meaning and a modern vision of a woman of success.

